

Mottagare

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sl@regeringskansliet.se

Datum

2025-11-03

Diarienummer

RS250905

Yttrande till remiss Ansvar för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62)

Region Halland önskar att inkomma med synpunkter på remissen Ansvar för hälso- och sjukvården (SOU 2025:62).

Yttrande

Region Halland lämnar synpunkter gällande läkemedel, rättspsykiatrisk vård, screening, kunskapsstyrning och kompetensförsörjning.

Läkemedel

Region Halland anser att det inte tydligt framkommer vilka sakliga grunder som motiverar kommitténs rekommendation om att initiera en utredning kring ett utökat statligt ansvar för läkemedel, särskilt avseende finansiering och styrning. Vid genomgång av det tillhörande bakgrundsmaterialet (volym 2) framgår inte att det föreligger ojämlikheter i vården eller skillnader i tillgången till nya läkemedel. Mot denna bakgrund är det oklart hur ett utökat statligt ansvar skulle bidra till förbättrad tillgång till läkemedel eller ökad jämlikhet.

Region Halland vill framhålla att det redan idag finns en välfungerande nationell samverkan inom läkemedelsområdet. Mot denna bakgrund föreslår Region Halland att den befintliga samverkan vidareutvecklas med utgångspunkt i de behov och utmaningar som identifierats i samband med *överenskommelsen om statens bidrag till regionerna för kostnader avseende läkemedelsförmåner m.m., för år 2024*. Bland de utmaningar som lyfts fram återfinns bland annat behovet av en reviderad solidarisk finansieringsmodell, behov av gemensamma modeller för riskdelning och finansieringsansvar, samt förstärkning av strukturer för förhandlingar och avtal. Region Halland anser att det pågående arbetet med dessa insatser bör beaktas i samband med en eventuell utredning, i syfte att främja både förbättrad tillgång till läkemedel och långsiktig hållbar finansiering.

Region Hallands inspel till kommande utredning för läkemedel

Vid en utredning av läkemedelsområdet vill Region Halland understryka vikten av att ha ett helhetsperspektiv och inte enbart fokusera på ett förändrat finansieringsansvar.

Adress: Region Halland, Box 517, 301 80 Halmstad

Besöksadress: Södra vägen 9

Telefon: 035-13 48 00 Fax: 035-13 54 44

E-post: regionen@regionhalland.se

Webb: regionhalland.se

Org. Nr: 232100-0015

Region Halland vill uppmärksamma att tillgången till viktiga läkemedel under senare år har utvecklats till en allt större utmaning, vilket har medfört betydande påfrestningar för hälso- och sjukvården. Särskilt allvarligt är den ökande förekomsten av restnoterade läkemedel, vilket kräver att eventuella förändringar som föreslås inom ramen för en kommande utredning aktivt bidrar till att säkerställa tillgången till både etablerade och nya läkemedel. Det är av stor vikt att utredningen fokuserar på att skapa långsiktigt hållbara mekanismer som möjliggör att äldre, välbeprövade och effektiva läkemedel fortsatt kan finnas tillgängliga på marknaden. Samtidigt bör forskning, innovation och beprövad erfarenhet inom läkemedelsområdet tas tillvara och stärkas inom hälso- och sjukvården.

Region Halland vill även uppmärksamma att särskilt utmanande situationer, där nya och effektiva läkemedelsbehandlingar medför mycket höga kostnader – både för läkemedlet i sig och för tillhörande vårdinsatser – kräver statligt ekonomiskt stöd. Många av dessa behandlingar utgörs av rekvisitionsläkemedel, avsedda för användning inom slutenvården, vilket innebär att regionerna i dagsläget bär hela det ekonomiska ansvaret. Region Halland anser att det är av stor betydelse att samma principer för prioritering och värdering av läkemedel tillämpas oavsett om läkemedlet når patienten via recept i öppenvård eller via rekvisition inom slutenvård. En eventuell kommande utredning bör därför innehålla konkreta förslag som stärker förutsättningarna för en enhetlig och rättvis värdering av läkemedel, oberoende av hur de finansieras. Därtill bör utredningen ges i uppdrag att se över och föreslå förändringar gällande regler för distributionsformer, i syfte att öka flexibiliteten och bättre anpassa läkemedelsförsörjningen till en modern hälso- och sjukvård. Den nuvarande uppdelningen mellan läkemedel i öppen- och slutenvård samt skillnader i regelverk begränsar regionernas handlingsutrymme och skapar praktiska svårigheter som riskerar att leda till ineffektivitet.

Region Halland vill understryka vikten av att tydligt särskilja näringspolitiska ambitioner, såsom Sveriges utveckling som en ledande life science-nation, och de strukturer som styr finansiering, prissättning och kostnadsansvar för läkemedel. Även om forskning och life science är centrala för nationens utveckling och läkemedelsinnovation, bör dessa områden hanteras separat från de processer som rör ordnat införande av läkemedel inom hälso- och sjukvården. Den kliniska nyttan och prissättningen av ett läkemedel är inte en del av forskningsverksamheten, utan bör bedömas inom ramen för ett system som är anpassat till läkemedelsmarknadens förutsättningar.

Rättsspsykiatrisk vård

Region Halland anser generellt att ett ökat statligt ansvarstagande för rättsspsykiatri kan vara positivt, om det kan leda till en mer effektiv och kvalitetsmässig vård över landet. Det är dock viktigt att beakta de risker och utmaningar som en statlig finansiering kan medföra, och att säkerställa att regionen har möjlighet att prioritera förebyggande insatser och hantera de specifika behov som finns i regionen.

För att uppnå en effektiv och likvärdig vård över landet är det viktigt att regionen har möjlighet att prioritera förebyggande insatser, såsom psykosvård. En stor andel av de dömda har tidigare vårdats inom psykiatri, och det är därför angeläget att regionen kan göra satsningar på förebyggande åtgärder för att minska risken för att individer blir så sjuka att de begår brott. En statlig finansiering riskerar dock att påverka regionens möjlighet att göra sådana satsningar.

Enligt beläggningsstatistiken från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) lånar allmänpsykiatri idag ut platser till rättsspsykiatri i hög utsträckning. Denna flexibilitet är viktig för att hantera belastningstoppar och tillfälliga återinläggningar, men riskerar att bli svår att upprätthålla om rättsspsykiatri och allmänpsykiatri separeras. Region Halland ser också en risk i att separera rättsspsykiatri från allmänpsykiatri, eftersom det kan leda till att viktiga samband missas som kunnat fånga patienter med psykotiska symptom tidigare.

I mindre regioner som Halland, där rättsspsykiatri och allmänpsykiatri ofta är organiserade tillsammans, kan en statlig finansiering också försvåra arbetet. Personalresurser och utbildningsinsatser delas idag gemensamt mellan de båda verksamheterna, och en öronmärkning av pengar kan leda till minskad flexibilitet och svårigheter att hantera de specifika behov som finns i regionen.

Screening

Region Halland anser att det är otydligt vilken typ av screeningverksamhet som avses i förslaget om ett utökat statligt ansvar. Socialstyrelsen har idag ett tydligt uppdrag från staten att ansvara för de nationella screeningprogrammen, vilket väcker frågor om behovet och innebörden av ytterligare statligt ansvarstagande.

Kunskapsstyrning

Region Halland noterar att utredningen beskriver systemet för kunskapsstyrningen inom hälso- och sjukvården som fortsatt under utveckling, och att enligt utredningen råder oklarheter kring hur olika kunskapsstöd förhåller sig till varandra samt vilka som bör vara vägledande. Region Halland delar inte denna uppfattning och anser att relationen mellan olika kunskapsstöd och nationella riktlinjer är tydlig. Däremot vill Region Halland betona att framtagandet och revideringen av kunskapsstöd och nationella riktlinjer bör ske i nära samverkan mellan berörda parter.

Kompetensförsörjning

Region Halland vill framhålla att en central aspekt att beakta vid ett eventuellt utökat statligt ansvar för kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården är sambandet mellan antalet utbildningsplatser vid lärosätena och huvudmännens kapacitet att ta emot

studenter för verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Vid en nationell samordning blir det därför avgörande att säkerställa en kontinuerlig och strukturerad dialog kring mottagningskapaciteten för VFU, så att utbildningsvolymen, praktikplatser och utbildningskvalitet hålls i balans.

Region Halland anser också att en aktiv dialog mellan regionen och lärosäten är av vikt för att säkerställa att utbildningarna motsvarar de behov som finns inom vården. Genom en kartläggning av kompetensbehoven kan utbildningarna anpassas för att möta de aktuella behoven, och regionerna kan säkerställa att de har tillgång till den kompetens som krävs för att bedriva en effektiv och likvärdig hälso- och sjukvård.

Regionstyrelsen

Mikaela Waltersson
Regionstyrelsens ordförande

Emma Pihl
Hälso- och sjukvårdsdirektör